

VEDTAGNE TEKSTER

P8_TA(2018)0183

Beskyttelse af undersøgende journalister i Europa: sagen om den slovakiske journalist Ján Kuciak og Martina Kušnírová

Europa-Parlamentets beslutning af 19. april 2018 om beskyttelse af undersøgende journalister i Europa: sagen om den slovakiske journalist Ján Kuciak og Martina Kušnírová (2018/2628(RSP))

Europa-Parlamentet,

- der henviser til artikel 2, 4, 5, 6, 9 og 10 i traktaten om Den Europæiske Union (TEU),
- der henviser til artikel 20 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF),
- der henviser til artikel 6, 7, 8, 10, 11, 12 og 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder,
- der henviser til den europæiske menneskerettighedskonvention (EMRK) og den tilknyttede retspraksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol,
- der henviser til den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder,
- der henviser til FN-Menneskerettighedskomiteéns generelle bemærkning nr. 34 om artikel 19 i den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder (Menings- og ytringsfrihed)",
- der henviser til resolution 2141 (2017) fra Europarådets Parlamentariske Forsamling af 24. januar 2017 om angreb på journalister og mediefrihed i Europa,
- der henviser til erklæring af 30. april 2014 fra Europarådets Ministerkomité om beskyttelse af journalistik og journalister og andre medieaktørers sikkerhed,
- der henviser til OSCE's tilsagn vedrørende mediefrihed, ytringsfrihed og fri informationsudveksling,
- der henviser til sin beslutning af 24. oktober 2017 om legitime foranstaltninger til beskyttelse af whistleblowere, der handler i almenhedens interesse, når de afslører fortrolige oplysninger fra virksomheder og offentlige organer¹,
- der henviser til sin beslutning af 25. oktober 2016 med henstillinger til Kommissionen

¹ Vedtagne tekster, P8_TA(2017)0402.

om oprettelse af en EU-mekanisme for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder¹,

- der henviser til sin beslutning af 15. november 2017 om retssikkerhed i Malta²,
 - der henviser til sin beslutning af 25. oktober 2016 om bekæmpelse af korruption og opfølgning af CRIM-beslutningen³,
 - der henviser til åbent brev af 6. marts 2018 fra 17 mediefrihedsorganisationer til Kommissionens formand, Jean-Claude Juncker,
 - der henviser til Rådets og Kommissionens redegørelser af 14. marts 2018 om beskyttelse af undersøgende journalister i Europa: sagen vedrørende den slovakiske journalist Ján Kuciak og Martina Kušnírová,
 - der henviser til forretningsordenens artikel 123, stk. 2,
- A. der henviser til, at respekten for retsstatsprincippet, demokratiet, menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder samt de værdier og principper, som er forankret i EU's traktater og internationale menneskerettighedsinstrumenter, er forpligtelser, der påhviler EU og dets medlemsstater, og som skal overholdes;
 - B. der henviser til artikel 6, stk. 3, i TEU, der fastslår, at de grundlæggende rettigheder, som er garanteret ved EMRK, og som følger af medlemsstaternes fælles forfatningsmæssige traditioner, udgør generelle principper i EU-retten;
 - C. der henviser til, at EU baserer sit virke på en formodning om gensidig tillid til, at medlemsstaterne overholder de demokratiske spilleregler, retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder, som er nedfældet i EMRK, chartret om grundlæggende rettigheder og den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder;
 - D. der henviser til, at frie og uafhængige medier, der kan arbejde uden hindringer, udgør en hovedhjørnesten i et demokratisk samfund; der henviser til, at medlemsstaterne er forpligtede til at sikre, at pressefriheden og journalisterne bliver beskyttet på deres territorium;
 - E. der henviser til, at ytrings- og meningsfriheden er uomgængelige forudsætninger for en fuldstændig gennemførelse af principperne om gennemsigtighed og ansvarlighed;
 - F. der henviser til, at EU og dets medlemsstater lægger stor vægt på respekten for mediefrihed og -pluralisme samt retten til information og ytringsfriheden, som er nedfældet i artikel 11 i chartret om grundlæggende rettigheder, artikel 10 i EMRK og artikel 19 i den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder; der henviser til, at mediernes funktion som offentlig overvågningsinstans er en afgørende forudsætning for at opretholde disse rettigheder og beskytte alle andre grundlæggende rettigheder;
 - G. der henviser til, at EU har mulighed for at handle for at beskytte de fælles værdier, som det er grundlagt på; der henviser til, at retsstatsprincippet og de grundlæggende

¹ Vedtagne tekster, P8_TA(2016)0409.

² Vedtagne tekster, P8_TA(2017)0438.

³ Vedtagne tekster, P8_TA(2016)0403.

rettigheder bør finde anvendelse med samme vægt i alle medlemsstater;

- H. der henviser til, at den slovakiske undersøgende journalist Ján Kuciak og hans samleverske Martina Kušnírová blev fundet myrdet i deres hjem i Veľká Mača den 25. februar 2018;
- I. der henviser til, at retten til uafhængig og gennemskuelig adgang til domstolsprøvelse er et centralt element i retsstatsprincippet; der henviser til, at gerningsmændene til disse mord, men også gerningsmændene fra tidligere sager, endnu ikke er blevet retsforfulgt, og at der må tages afstand fra en straffrihedskultur;
- J. der henviser til, at dette er det femte tilfælde, hvor en journalist er blevet myrdet i en EU-medlemsstat, inden for de seneste ti år¹ og det andet mord på en undersøgende journalist, der arbejdede med Panama-papirerne inden for EU efter mordet på Daphne Caruana Galizia i Malta i oktober 2017; der henviser til, at angreb på undersøgende journalistik er forbrydelser over for retsstatsprincippet og demokratiet;
- K. der henviser til, at Ján Kuciak specialiserede sig i at undersøge storstilede skatteundragelsesskandaler, skattesvig, korruption og hvidvask af penge, og at han i sin sidste artikel, der blev offentliggjort posthumt, beskæftigede sig med potentiel afpresning med hensyn til EU-landbrugstilskud begået af den italienske 'Ndrangheta-mafia, som også kan have omfattet statslige embedsmænd med nære forbindelser til højtstående politikere;
- L. der henviser til, at mordet førte til de største fredelige protestaktioner og gadedemonstrationer siden fløjlsrevolutionen i 1989 med krav om retfærdighed, ansvarlighed, retsstatsforhold, respekt for mediefrihed og en indsats til bekæmpelse af korruption; der henviser til, at deltagerne i disse protestaktioner og den slovakiske offentlighed har tilkendegivet, at de nærer alvorlig mistillid til de statslige institutioner og embedsmænd, herunder politiet; der henviser til, at det er nødvendigt at få genoprettet tilliden til de statslige institutioner;
- M. der henviser til, at overgreb og forbrydelser over for journalister har en dybt negativ indvirkning på ytringsfriheden og forstærker fænomenet selvcensur;
- N. der henviser til, at det såkaldte rapporteringsprojekt om organiseret kriminalitet og korruption ("Organised Crime and Corruption Reporting Project") har oplyst, at der muligvis er blevet lækket personoplysninger om Ján Kuciak, efter at han havde indgivet flere aktindsigtsbegæringer til de slovakiske statslige myndigheder; der henviser til, at han indgav en anmeldelse til anklagemyndigheden, efter at han var blevet truet af en slovakisk forretningsmand, og at han efterfølgende konstaterede, at sagen 44 dage efter indgivelsen af anmeldelsen ikke var blevet overgivet til politiet, men var blevet afsluttet uden vidneafhøring;
- O. der henviser til, at beskyttelsesniveauet for journalister og deres kilder, herunder whistleblowere, varierer mellem medlemsstaterne og i de fleste tilfælde ikke omfatter effektiv beskyttelse mod repressalier, anklager om ærekrænkelser, trusler, intimiderende sagsanlæg eller andre negative konsekvenser; der henviser til, at den utilstrækkelige beskyttelse, som visse medlemsstater tilbyder journalister, samt den voksende fjendtlighed over for journalister, som visse personer i offentligheden udviser, fører til,

¹ Se også: <https://rsf.org/en/journalists-killed>

at deres grundlæggende rettigheder undergraves væsentligt;

- P. der henviser til, at 2016-statusrapporten om Slovakiet fra Media Pluralism Monitor peger på et højt risikoniveau med hensyn til politisk uafhængighed, navnlig fordi de lokale medier finansieres og ofte indirekte ejes af kommunerne og bliver udsat for et potentielt politisk tryk; der henviser til, at rapporten også omtaler eksisterende sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af journalisters kilder såsom domstolsprøvelse og juridiske definitioner;
- Q. der henviser til, at ærekrænkelser ifølge det internationale pressefrihedsindeks (World Press Freedom Index) for 2017 fra Journalister uden Grænser straffes med op til otte års fængsel i Slovakiet, hvilket er den strengeste straffesanktion for denne forseelse i hele EU; der henviser til, at Slovakiet imidlertid indtager en 17.-plads i dette indeks;
- R. der henviser til, at generalsekretæren for Journalister uden Grænser under et besøg i Bratislava den 2. marts 2018 udtrykte sin beklagelse over det "forfærdelige klima for journalister", som er blevet opretholdt og endog i visse medlemsstater skabt af talrige europæiske politikere, herunder regeringsledere;
- S. der henviser til, at der er blevet rapporteret om flere angreb på journalister i Slovakiet siden 2007, og at to journalister stadig er meldt savnet;
- T. der henviser til, at Slovakiet ifølge World Economic Forum (2017) indtager 117.-pladsen med hensyn til korruption blandt de 137 lande, der indgår i den samlede oversigt; der henviser til, at antallet af straffesager vedrørende korruptionsrelaterede forseelser er faldet betragteligt; der henviser til, at 2018-landerapporten om Slovakiet fra det europæiske semester viser, at der ikke er gjort fremskridt med at styrke bekæmpelsen af korruption;
- U. der henviser til, at Parlamentet gennemførte en undersøgelsesmission til Slovakiet den 7.-9. marts 2018 med deltagelse af medlemmer af Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender og Budgetkontroludvalget;
- V. der henviser til, at ngo-repræsentanter kom til orde i missionsrapporten fra Parlamentets delegation, hvor de gav udtryk for alvorlige betænkeligheder, navnlig hvad angår mulige interessekonflikter, f.eks. mellem den centrale anklagemyndighed og de organer, som burde kontrollere denne myndigheds aktivitet, og mellem indenrigsministeren og politichefen; der henviser til, at det desuden blev påpeget, at udvælgelsen af de ledende anklagere er særdeles politiseret, og at det blev kritiseret, at der mangler et uafhængigt organ med kompetence til at behandle klager over politiet; der henviser til, at der blev sat spørgsmålstegn ved, om beskyttelsen af mediefriheden er fyldestgørende, og om der hersker gennemsigtighed omkring ejerforhold i medierne;
- W. der henviser til, at det øverste revisionsorgan i Slovakiet har gennemført en undersøgelse af alle myndigheder, som står for forvaltning af EU-midler eller fungerer som mellemlid i denne forbindelse, og at der kun blev konstateret problemer med det statslige organ for udbetaling af landbrugsstøtte; der henviser til, at revisionsorganet har videregivet sine undersøgelsesresultater til den slovakiske anklagemyndighed og det nationale strafferetlige agentur;
- 1. fordømmer på det skarpeste mordet på den slovakiske undersøgende journalist Ján Kuciak og hans samleverske Martina Kušnírová;

2. er forfærdet over, at dette er det andet dødbringende angreb på en journalist i EU inden for de seneste seks måneder, efter at journalisten Daphne Caruana Galizia blev myrdet i Malta den 16. oktober 2017;
3. opfordrer de slovakiske myndigheder til at afsætte alle de nødvendige ressourcer for at sikre en fuldstændig, grundig og uafhængig efterforskning af mordene på Ján Kuciak og Martina Kušnírová, således at de ansvarlige kan blive strafforfulgt; noterer sig med tilfredshed, at de slovakiske myndigheder har til hensigt at samarbejde fuldt ud med de internationale retshåndhævende myndigheder og Mafiaefterforskningskontoret (DIA) i Italien under efterforskningen; henstiller indtrængende, at der oprettes et fælles efterforskningshold under fælles ledelse med Europol, og at dette efterforskningshold får adgang til alle sagens akter;
4. opfordrer den centrale anklagemyndighed i Slovakiet til at genoptage behandlingen af den anmeldelse, som Ján Kuciak indgav efter at være blevet udsat for trusler, og til at efterforske forlydenderne om, at der blev lækket personlige oplysninger, efter at han havde indgivet flere aktindsigtsbegæringar til de slovakiske myndigheder;
5. opfordrer indtrængende de slovakiske myndigheder til at sikre, at undersøgende journalister beskyttes mod enhver form for intimidering, anklager om ærekrænkelser, trusler eller fysiske angreb, og til at træffe effektive foranstaltninger for at sikre beskyttelsen af de personer, som udøver retten til ytringsfrihed trods angreb, der har til formål at bringe dem til tavshed;
6. anerkender den vitale rolle, som undersøgende journalister kan spille som vogtere af demokratiet og retsstatsprincippet; tager afstand fra de nedsættende bemærkninger, som EU-politikere har fremsat over for journalister; konstaterer, at det er i hele samfundets vitale interesse, at undersøgende journalister og whistleblowere nyder godt af det højeste beskyttelsesniveau; opfordrer både Kommissionen og medlemsstaterne til at forelægge lovgivningsmæssige eller ikke-lovgivningsmæssige forslag til beskyttelse af journalister i EU, som regelmæssigt bliver udsat for sagsanlæg, der har til formål at censurere deres arbejde eller intimidere dem, idet denne beskyttelse også bør antage form af fælleseuropæiske bestemmelser rettet mod såkaldte SLAPP-metoder (Strategic Lawsuit Against Public Participation), hvor sagsanlæg anvendes strategisk til at bekæmpe offentligt engagement;
7. opfordrer Kommissionen til at sikre, fremme og anvende de værdier, der er nedfældet i traktaten om Den Europæiske Union og chartret om grundlæggende rettigheder samt i den internationale konvention om borgerlige og civile rettigheder og i denne forbindelse overvåge og imødegå udfordringer mod mediefrihed og -pluralisme overalt i EU under hensyntagen til nærhedsprincippet; opfordrer Kommissionen til at holde Parlamentet fuldt underrettet om de foranstaltninger, der iværksættes;
8. konstaterer, at whistleblowere har vist sig at være en uundværlig ressource for den undersøgende journalistik og for en uafhængig presse, og at garanteret kildebeskyttelse er en afgørende forudsætning for pressefriheden; understreger derfor, at whistleblowere bidrager til at fremme demokrati, gennemsigtighed i det politiske og økonomiske liv og en informeret offentlighed; opfordrer de slovakiske myndigheder og samtlige medlemsstater til at sikre, at undersøgende journalister og whistleblowere kan regne med beskyttelse af deres personlige sikkerhed og levevej; opfordrer Kommissionen til at foreslå et effektivt, omfattende og horisontalt EU-direktiv om beskyttelse af whistleblowere ved fuldt ud at støtte Europarådets rekommandationer og Parlamentets

beslutninger af 14. februar 2017¹ og 24. oktober 2017;

9. opfordrer Kommissionen til at indføre en permanent finansiel støtteordning med eget budget ved at foretage en ressourceomfordeling til fordel for afhængig undersøgende journalistik;
10. opfordrer Formandskonferencen til at forelægge et forslag om, hvordan Parlamentet kan hylde Daphne Caruana Galizia og Ján Kuciak for deres indsats, og til at overveje at omdøbe Parlamentets praktikantordning for journalister for at opkalde denne ordning efter Ján Kuciak;
11. noterer sig, at 2016-rapporten om mediepluralisme fra centret for mediepluralisme og mediefrihed (Centre for Media Pluralism and Media Freedom, CMPF) fastslår, at der er en mellemstor til høj risiko for en horisontal koncentration af medieejerskab i Slovakiet; mener, at mediepluralismen er truet i en række medlemsstater, fordi medierne kontrolleres af politiske organer eller individer eller af visse kommercielle organisationer; understreger, at regeringer som hovedregel ikke bør misbruge deres position til at påvirke medierne; henstiller, at der medtages mere detaljerede oplysninger om ejerforholdene i medierne i den årlige overvågningsrapport om mediepluralisme (Media Pluralism Monitor);
12. støtter initiativet med undersøgende journalistik i EU (IJ4EU), som har til formål at fremme og styrke grænseoverskridende samarbejde blandt undersøgende journalister i Europa;
13. er foruroliget over påstandene om korrupsion, misbrug af EU-midler, magtmisbrug og interessekonflikter i Slovakiet, som kan virke undergravende på demokratiet; opfordrer de slovakiske tilsynsmyndigheder og retslige myndigheder samt Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF) til at undersøge alle påstande om uregelmæssigheder og svig, herunder momskarruselsvindel og svig rettet mod Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) og andre strukturfonde;
14. er dybt foruroliget over det faktum, at organiseret kriminalitet muligvis står bag dette mord, og at der er risiko for infiltration i det politiske liv, myndighederne på alle niveauer, økonomi og finans; understreger, at dette fænomen ikke må undervurderes; erindrer om, at de internationale kriminelle netværk er særdeles aktive, og at organiseret kriminalitet vokser i omfang og kompleksitet; opfordrer Slovakiet og alle medlemsstater til at satse på et forbedret samarbejde og en forbedret samordning for at fremme udviklingen af fælles standardprocedurer, der er baseret på de gode praksisser fra de retssystemer, som har udviklet sig til det højeste niveau med hensyn til bekæmpelse af organiseret kriminalitet;
15. noterer sig, at det øverste revisionsorgan i Slovakiet har udsendt tre kritiske rapporter om det statslige organ for udbetaling af landbrugsstøtte; opfordrer de slovakiske myndigheder til at sikre, at der sker en grundig behandling af undersøgelsesresultaterne fra det øverste revisionsorgan; opfordrer Den Europæiske Revisionsret til at gennemføre en undersøgelse og offentliggøre en særlig rapport om udbetaling af landbrugsstøtte i Slovakiet;
16. opfordrer Det Særlige Udvalg om Økonomisk Kriminalitet, Skatteunddragelse og

¹ Vedtagne tekster, P8_TA(2017)0022.

Skatteundgåelse, der er nedsat i Europa-Parlamentets regi, til at evaluere påstandene om momssvig, hvidvask af penge og misbrug af EU-midler samt tilstrækkeligheden af de nationale bestemmelser om beslaglæggelse af aktiver som følge af kriminelle aktiviteter i denne kontekst – under særlig henvisning til det arbejde, der er udført af Ján Kuciak og andre undersøgende journalister;

17. opfordrer Rådet til sammen med de deltagende medlemsstater at oprette en europæisk anklagemyndighed snarest muligt af hensyn til den koordinerede indsats mod svig i EU og andre forbrydelser mod EU's finansielle interesser;
18. er foruroliget over konklusionerne i den rapport, som Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender og Budgetkontroludvalget har udarbejdet efter undersøgelsesmissionen til Slovakiet, og hvoraf det fremgår, at udvælgelsen af de ledende anklagere menes at være stærkt politiseret, og at der har været fremsat flere påstande om korruption blandt topembedsmænd, uden at disse påstande har ført til en egentlig efterforskning; opfordrer de slovakiske myndigheder til at styrke de retshåndhævende myndigheders upartiskhed og til at følge op på de vigtigste konklusioner og henstillinger i rapporten fra Parlamentets undersøgelsesmission; anmoder den slovakiske regering og det slovakiske parlament om at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at genoprette offentlighedens tillid til de statslige institutioner, herunder politiet;
19. beklager atter, at Kommissionen har besluttet ikke at offentliggøre EU's antikorrupsionsrapport for 2017, og opfordrer Kommissionen til omgående at genoptage sin årlige overvågning om korrupsionsbekæmpelse i alle medlemsstater; opfordrer Kommissionen til at udvikle et system med strenge indikatorer og letanvendelige, ensartede kriterier til måling af korrupsionsniveauet i medlemsstaterne og til at evaluere deres politikker til bekæmpelse af korruption, på linje med Parlamentets beslutning af 8. marts 2016 om årsrapporten for 2014 om beskyttelse af Den Europæiske Unions finansielle interesser¹;
20. understreger, at det er af afgørende betydning at garantere, at de fælleseuropæiske værdier, der er opregnet i artikel 2, bliver opretholdt fuldt ud, og at de grundlæggende rettigheder som fastsat i chartret om grundlæggende rettigheder bliver garanteret;
21. efterlyser indtrængende en regelmæssig overvågning og dialog, der involverer alle medlemsstater, med henblik på at sikre overholdelsen af EU's grundlæggende værdier som demokrati, grundlæggende rettigheder og retsstatsprincippet, hvor Rådet, Kommissionen og Parlamentet er involveret, således som det fremhæves i Parlamentets beslutning af 25. oktober 2016 om oprettelse af en EU-mekanisme for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder;
22. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Kommissionen, Rådet, medlemsstaternes regeringer og parlamenter og præsidenten for Den Slovakiske Republik.

¹ EUT C 50 af 9.2.2018, s. 2.